

Möödas see kena, kuid paljudele raske aasta

Aasta 2018 oli Eesti keskmisena normist soojem ja päikesepaistelisem, sademeid oli eriliselt vähe (Riigi Ilmateenistus).

Ain Kallis
klimatoloog

Põllumeestele, aednikele ning päästeametile kestis raske aeg kevadest sügiseni välja.
FOTO: Anni Õnneleid

“Sajab! Lõpmata sajab!” Nii alustas A. H. Tammsaare 1915. aastal artiklit “Sõjamõtted”.
“Imelik! Mineval aastal võttis põud, tänavu tüütab sadu. Ilm on arust ära. /.../ Ilmastik satub tujudesse, nagu oleksid alatasa aprillipäevad. Ja looduse tujud hakkavad inimestesse. Nad saavad närvlikuks, näevad igal pool ainult vaenlasi, hävitajaid.”

Asjakohane teave: põuase 1914. aasta suvel sadas Tartus 103 mm vihma – vaatlusrea 5. koht, 1915. aasta suvel aga 220 mm (võrdluseks – 2016. aasta suvel 396 mm).

Milline oli siis aasta ilm?

Sajand hiljem juhtus ilmastikuline järjestus siinkandis olema vastupidine: algul kaks märga suve ja mullu põud.

Samasuguseks on jäänud aga inimeste närvlikkus – ilmselt nii suveilmade sademehulga kui ka Eesti poliitilise kliima tõttu.

Hinnang sõltub palju selle andjast. Kui n-ö tavainimesele jäi läinud aastast kindlasti tore mulje – suvi oli puhkuseks priima (palju päikest, vähe äikest ja meri soe) –, siis põllumeestele, aednikele ning päästeametile kestis raske aeg kevadest sügiseni välja.

Kogu 2018. aasta oli väga soe, Eesti territooriumi keskmiseks õhutemperatuuriks arutati ilmteenistuses 7,1 °C (pikaajaline keskmine ehk norm aastaist 1981–2010 on 6,0°) – 5.–6. koht alates aastast 1961, mil alustati riigi keskmiste arvutamist.

Kümme kuud olid keskmisest soojemad, eriti mai (Tartu näit jäi alla vaid kaugel 1906. aasta omale).

Kuna aasta keskmist temperatuuri mõjutavad eriti talvekuude näitajad, siis mullu tõmbas seda alla veebruari pakaseline lõpudekaad, poolsajandi külmimaid.

Eestlased on suur suusarahvas. Isegi suvise ilma headust võrreldakse talviste spordivõimalustega. Nii öeldi aastate 2016 ja 2017 jahedate vihmaste suvede kohta sageli, et need olid kolm kuud kehva suusailma. Väga kuumad suved aastail 2010, 2011 ja 2018 olid vastavalt kolm kuud supersanti suusailma.

Kerget lootust suusatamiseks andis 5. juuni, kui Jõhvis sadas lumekruupe, edasi läksid ilmad soojemaks.

Juuli oli kohe eriliselt soe ja kuiv, eriti kuu teine pool, viimasel dekaadil arutati Eesti keskmiseks õhusoojaks koguni lõunamaine 22,9° (norm 17,6°) – vähemalt poolsajandi tipptulemus! Ka järgmised kuud august ja september olid väga soojad – teisel-kolmandal kohal. Oktoobri lõpus oli maa juba tükati valge.

Kaks ilmarekordit kah

Kliimaatiline suvi (aeg, kui ööpäeva keskmine temperatuur on püsivalt üle +13°) oli mullu meie kliimaloo pikim – Eesti keskmisena 137 päeva (9. maist 23. septembrini).

Kolleeg Jaak Jaagus on leidnud veel ühe väga olulise ilmanäitaja, mille poolest mullune suvi rekordiline oli.

Selleks on nn aktiivsete temperatuuride summa, mida arvutatakse nii, et liidetakse kõik need ööpäeva keskmised temperatuurid, mis on vähemalt +10 kraadi.

See on tähtis agrokliimaatiline näitaja, mis iseloomustab taimekasvuks vajalikku soojuse hulka. Nimetatud parameetri suurim väärtus leiti Kihnu mõõtmistest – 2744 kraadi, Võrus oli see 2681 kraadi.

Teine meelde jääv kliimanäitaja oli muidugi põud. Riigi keskmiseks aastaseks sajusummaks arutati ilmteenistuses 508 mm ehk 76% normist, s.o neljas tulemus alates 1961. aastast (1964. aastal oli Eesti keskmine 468 mm). Kõige sajusemalt möödus aasta Pärnus (599 mm ehk 80% normist), kõige kuivem oli Kundas (375 mm ehk 64%).

Põud algas juba mais (keskmine sajuhulk 17 mm), kolmel ametlikul suvekuul sadas vihma aga 149 mm (66% normist).

Põhja-Eestit kasteti vähem (Kunda 86 mm), Lõuna-Eestit rohkem (Võru 220 mm). Kuivuse käes kannatas nii taime- kui loomakasvatus – loomakari oli “dieedil”.

Päästeametil jätkus palju tööd: suvel oli kolme viimase aasta keskmisest kolmandiku võrra rohkem tulekahjusid (metsa- ja maastikupõlenguid loeti kokku 833).

Hulemast päästis sajuseim kuu september Eesti keskmise vihmakogusega 84 mm (norm 74 mm). “Sügis oli lausa liiga hea, et tõsi olla!” kommenteeris toonast olukorda üks teraviljakasvataja.

Lõpetuseks veel paar aasta tiptulemust: kõige külmem päev oli 23. veebruar (Tiirikojal – 26,5°), kõige soojem 29. juuli (Tallinn-Harkus +34,2°).